

# Beatrijs

**Editie Karel Jonckheere**

## **bron**

Karel Jonckheere (ed.), *Beatrijs*. Elsevier Manteau, Antwerpen / Amsterdam 1980

Zie voor verantwoording: [http://www.dbnl.org/tekst/\\_bea001beat36\\_01/colofon.php](http://www.dbnl.org/tekst/_bea001beat36_01/colofon.php)

© 2012 dbnl / erven Karel Jonckheere



[Beatrijs]



Eerste bladzijde uit het enig-bekende handschrift van de *Beatrijs*-legende (Koninklijke Bibliotheek, 's-Gravenhage).

- Van dichten comt mi cleine bate.  
 Die liede raden mi dat ict late  
 Ende minen sin niet en vertare;  
 Maer om die doghet van hare,  
 5 Die moeder *ende* maghet es bleven,  
 Hebbic een scone mieracle op heven,  
 Die God sonder twivel toghede  
 Marien teren, diene soghede.  
 Ic wille beghinnen *van* ere nonnen  
 10 Een ghedichte. God moet mi onnen,  
 Dat ic die poente moet wel geraken  
 Ende een goet ende *daer* af maken,  
 Volcomelijc na der waerheide,  
 Als mi broeder Ghijsbrecht seide,  
 15 Een begheven Willemijn;  
 Hi vant in die boeke sijn;  
 Hi was een out ghedaghet man,  
 Die *nome*, daer ic af began,  
 Was hovesche *ende* subtijl van zeden.  
 20 Men vint ghene noch heden  
 Die haer ghelijct, ic wane,  
 Van zeden ende van ghedane.  
 Dat ic prisede hare lede,  
 Sonderlinghe *haer* scoenhede,

Van dichten komen kleine baten,  
men raadt mij aan het maar te laten  
en mijn geest niet meer te kwellen. Maar  
om de hoge deugd van haar,  
die maagd bleef en toch moeder werd,  
heb ik een schoon mirakel bewerkt,  
dat God zonder twijfel gedoogde,  
Maria ter ere die hem zoogde.  
Ik wil over een non beginnen  
een gedicht. God helpe mij verzinnen  
het goed en kunstig af te maken  
en ook de diepe zin te raken,  
naar waarheid frank en vrij,  
zoals 't mij broeder Gijsbrecht zei,  
een willemin met vrome mond,  
die het in zijn boeken vond,  
hij was een oud man en gedaagd.  
De non van wie ik heb gewaagd  
was hoofs en zeer subtiel van zeden.  
Men vindt geen zulke meer in 't heden  
die waarlijk haar gelijke is  
van doening en van beeltenis.  
Dat ik haar leden zou gaan prijzen,  
vooral haar schoonheden bewijzen,

- 25 Dats een dinc dat niet en dochte.  
Ic wille u segghen *van* wat ambochte  
Si plach te wesen langhen tijt  
Int doester, *daer* si droech abijt:  
Costersse was si daer.
- 30 Dat seggic u al over waer:  
Sine was lat no traghe,  
No bi nachte no bi daghe;  
Si was snel te haren werke:  
Si plach te ludene in die kerke,
- 35 Si ghereide tlicht *ende* ornament  
Ende dede op staen alt covent.

wordt zeker niet van mij verwacht.  
Ik wil u zeggen wat zij placht  
te wezen lange tijd  
in 't klooster waar zij droeg habijt:  
als kosteres werkte ze daar,  
dit zeg ik u want het is waar:  
zij was niet slordig en niet traag,  
was bezig dag en nacht gestaag,  
snel en naarstig bij haar werk,  
zij placht te luiden in de kerk,  
verzorgde 't licht en 't ornament  
en wekte op tijd gans het konvent.

- Dese joffrouwe en was *niet* sonder  
 Der minnen, die *groet* wonder  
 Pleecht te werken achter lande.
- 40 Bi wilen comter af scande,  
 Quale, toren, wedermoet;  
 Bi wilen bliscap *ende* goet.  
 Den wisen maect si oec soe ries,  
 Dat hi moet bliven int *verlies*,
- 45 Eest hem liefst ofte leet.  
 Si dwingt sulken, dat hine weet  
 Weder spreken ofte swighen,  
*Daer* hi loen af waent ghecighen.  
 Meneghe worpt si ondervoet,
- 50 Die op staet, alst *haer* dunct goet.  
 Minne maect sulken milde,  
 Die liever sine ghiften hilde,  
 Dade hijt niet bider *minnen* rade.  
 Noch vintmen liede soe ghestade,
- 55 Wat si hebben, *groet* oft clene,  
 Dat *hen* die *minne* gheeft ghemene:  
 Welde, bliscap ende rouwe;  
 Selke *minne* hetic ghetrouwe.  
 In constu niet gheseggen als,
- 60 Hoe vele gheluux *ende* onghevals

Maar deze jonkvrouw moest gewis  
van liefde weten, die grote ontsteltenis  
brengt overal in den lande.  
Bijwijlen komt er schande  
van, en kwelling, toorn, droevigheid,  
bijwijlen blijdschap en profijt.  
De wijze maakt ze soms zo dwaas  
dat hij verliezer wordt helaas,  
of het hem lief is ofwel leed.  
Zij dwingt u dat gij niet meer weet  
hoe gij spreken moet of zwijgen  
om de beste kans te krijgen.  
Menigeen bezorgt ze last,  
die pas weer opstaat als 't haar past.  
De liefde maakt ook hem soms mild,  
die 't liever anders had gewild,  
als de liefde hem niet had geplaagd.  
Men vindt ook lieden wie 't behaagt,  
wat zij ook hebben, groot of klein,  
standvastig in hun hart te zijn,  
te delen weelde, vreugde en rouw;  
zulke liefde heet ik trouw.  
Ik kan niet zeggen het getal  
van ongeluk en ongeval,



- Uter minnen beken ronnen.  
 Hier omme en darfen *niet* veronnen  
 Der nonnen, dat si *niet* en conste ontgaen  
 Der minnen, diese hilt ghevaen,  
 65 Want die duvel altoes begheert  
 Den mensche te becomee, *ende niet* en cesseert;  
 Dach *ende* nacht, spade *ende* vroe,  
 Hi doeter sine macht toe.  
 Met quaden listen, als hi wel conde,  
 70 Becordise *met* vleescheliker sonde.  
 Die nonne, dat si sterven waende.  
 Gode bat si *ende* vermaende,  
 Dat Hise troeste dore sine ghenaden.  
 Si sprac: 'Ic ben soe *verladen*  
 75 Met *starker* minnen *ende* ghewont,  
 - Dat weet Hi, dient al es cont,  
 Die *niet* en es *ver* holen -  
 Dat mi die *crancheit* sal doen dolen.  
 Ic moet leiden een *ander* leven:  
 80 Dit abijt moetic begheven.'

die uit liefdes beken vloeien.  
Gij moogt dus niet die non verfoeien,  
daar zij niet ontkomen kon  
aan minne die haar hart omspon.  
Want de duivel altoos begeert  
de mens te bekoren en nimmer cesseert.  
Dag en nacht, vroeg en laat  
houdt hij ons in zijn machtige staat.  
Met kwade listen en eigen woord  
heeft hij haar tot vleeslijke zonde bekoord.  
Zij waande zich de dood nabij.  
Toen bad ze God en smeekte zij  
dat hij haar troosten zou met zijn genade.  
Zij sprak: 'Ik voel me zo beladen  
met felle liefde en zo gewond,  
(Hij weet zulks wie het al is kond  
en wie niets blijft verholen)  
dat deze kwaal mij zal doen dolen,  
ik moet leiden een ander leven,  
dit habijt moet ik begeven.'

Nu hoert hoeter na *verghinc!*  
Si sende om den jonghelinc,  
*Daer* si toe hadde grote lieve,  
Oetmoedelijc met enen brieve.  
85 Dat hi saen te hare quame;  
*Daer* laghe ane sine vrame.  
Die bode ghinc *daer* de jonghelinc was.  
Hi nam den brief ende las,  
Die hem sende sijn vriendinne.  
90 Doe was hi blide in sinen sinne;  
Hi haestem te comen daer.  
Sint dat si out waren .xij. jaer,  
Dwanc die *minne* dese twee,  
Dat si dogheden menech wee.

Hoort hoe het haar nadien verging.  
Zij stuurde naar de jongeling,  
die zij had uitermate lief,  
met veel ootmoedigheid een brief,  
die spoedig om zijn komst kwam vragen.  
Hij zou het zeker niet beklagen.  
De bode ging waar de jongeling was.  
Deze nam de brief aan die hij las,  
hem gestuurd door zijn vriendin.  
Toen werd hij uiterst blij van zin,  
hij haastte zich om te zijn bij haar.  
Sinds dat ze waren oud twaalf jaar  
kwelde de liefde zo deze twee  
dat ze doorstonden menig wee.

- 95 **H**i reet soe hi ierst mochte  
 Ten cloester, *daer* hise sochte.  
 Hi ghinc sitten voer tfensterkijn  
 Ende soude gheerne, mocht sijn,  
 Sijn lief spreken ende sien.
- 100 Niet langhe en merde si na dien.  
 Si quam *ende* woudene vanden  
 Vor tfensterkijn, dat *met* yseren banden  
 Dwers *ende* lanx was bevlochten.  
 Menech werven si *versochten*,
- 105 Daer hi sat buten *ende* si binnen,  
 Bevaen met alsoe *starker* minnen.  
 Si saten soe een langhe stonde,  
 Dat ict ghesegghen *niet* en conde,  
 Hoe dicke *verwandelde* hare blye.
- 110 ‘Ay mi,’ seitsi, ‘aymie,  
*Vercoren* lief, mi es soe wee;  
 Sprect jeghen mi een wort oft twee.  
 Dat mi therte conforteert.  
 Ic ben, die troest ane u begheert!
- 115 *Der minnen* strael stect mi int *herte*,  
 Dat ic doghe grote smerte;  
 In mach *nemmermeer* *verhoghen*,  
 Lief, ghi en hebbet uut ghetoghen.’

Hij reed zo gauw hij het vermocht  
naar het konvent waar hij ze zocht,  
ging zitten voor het klein kozijn  
en zou zeer gaarne, mocht het zijn,  
zijn liefste spreken en zien.  
Niet langer talmde zij nadien.  
Zij hield haar sprekende handen  
voor 't venster, met ijzeren banden  
van onder tot boven bevlochten.  
Maar hoe ze ook zuchtten en zochten,  
hij bleef buiten en zij bleef binnen,  
bevangen steeds door feller minne.  
Zo zaten ze daar heel lange stonden,  
dat ik u niet kan konden  
hoe dikwijls zij van kleur verschoot.  
- 'Ay mij, zei ze, in droeve nood,  
verkoren lief, mij is 't zo wee,  
spreek tegen mij een woord of twee,  
laat mij niet langer geblesseerd,  
uw troost is 't die mijn hart ontbeert.  
De liefdesangel pijnt mij 't hart,  
zodat ik afzie grote smart.  
Niet eerder vind ik mijn geluk  
dan gij hem, lief, hebt uitgerukt.'

**Hi** antworde met sinne:

- 120 ‘Ghi wet, wel lieve vriendinne,  
Dat wi langhe hebben ghedragen  
Minne al onsen daghen;  
Wi en hadden nye soe vele rusten,  
Dat wi ons eens ondercusten.
- 125 Vrouwe Venus, die godinne,  
Die dit brachte in onsen sinne,  
Moete God, onse Here, *verdoemen*,  
Dat si twee soe scone bloemen  
Doet *vervaluen ende* bederven.
- 130 Constic wel ane u *verwerven*,  
*Ende* ghi dabijt wout *neder* leggen  
*Ende* mi enen sekeren tijt seggen,  
Hoe ic u ute mochte leiden,  
Ic woude riden *ende* ghereiden
- 135 Goede cleder, diere, van wullen,  
*Ende* die met bonten doen vullen:  
Mantel, roc *ende* sercoet.  
In begheve u te ghere noet.  
Met u willic mi aventueren
- 140 Lief, leet, tsuete metten sueren.  
Nemt te pande mijn trouwe.’  
‘*Vercorne vrient*,’ sprac die joncfrouwe,

Hij antwoordde met klare zin:

- 'Gij weet het best, lieve vriendin,  
hoe wij in al onze dagen  
de liefde hebben meegedragen,  
maar nergens mochten rusten  
tot we elkaar eens kusten.

Vrouw Venus, die haar felle gloed  
overbracht in ons gemoed,  
moge God de Heer verdoemen  
daar zij twee zo schone bloemen  
doet vervalen en bederven.

Mocht ik slechts van u verwerven  
dat gij aflegt uw habijt  
en zeggen binnen welke tijd,  
en hoe ik u van hier kan leiden,  
ik zou voor u om kleren rijden,  
dure, van wol, goed en gezond  
en helemaal gevoerd met bont:  
mantel, rok en opperkleed.

Nooit verlaat ik u in 't leed,  
met u wil ik mij avonturen  
in het zoete en in het zure.

Aanvaard als pand mijn trouw.'

- 'Verkoren vriend, sprak jong de vrouw,



‘Die willic gherne van u ontfaen,  
Ende met u soe verre gaen,  
145 Dat niemen en sal weten *in* dit covent  
Werwaert dat wi sijn bewent.  
Van tavont over .vij. nachte  
Comt *ende* nemt mijns wachte  
Daer buten inden vergier,  
150 Onder enen eglentier;  
Wacht *daer* mijns, ic come uut,  
Ende wille wesen uwe bruut,  
Te varen *daer* ghi begheert;  
En si dat mi siecheit deert  
155 Ocht saken, die mi sijn te swaer,  
Ic come sekerlike daer;  
Ende ic begheert van u sere,  
Dat ghi *daer* comt, lieve jonchere.’

die neem ik gaarne aan,  
ik wil met u zo ver meegaan  
dat niemand weet in dit konvent  
werwaarts wij ons hebben gewend.  
Vanavond over acht nachten  
staat gij op mij te wachten  
in de boomgaard niet ver van hier,  
ginds onder de egelantier.  
Blijf daar tot ik kom uit  
en worden wil uw bruid  
om mee te gaan waar gij begeert;  
tenzij er mij een ziekte deert  
of iets mij valt te zwaar,  
ik kom zekerlijk daar,  
van u verwacht ik evenzeer  
dat gij daar komt, lieve jonkheer.'

- Dit gheloefde elc anderen.
- 160 Hi nam orlof *ende* ghinc wanderen  
*Daer* sijn rosside ghesadelt stoet.  
 Hi satter op metter spoet  
*Endereet* wech sinen telt  
 Ter stat *waert*, over een velt.
- 165 Sijns lieves hi niet en *vergat*:  
*Sanders* daghes ghinc hi in die stat;  
 Hi *cochte* blau ende scaerlaken,  
 Daer hi af dede maken  
*Mantele ende* caproen groet
- 170 Ende roe ende sorcoet,  
*Ende* na recht ghevoedert wel.  
 Niemen en sach beter vel  
*Onder* vrouwen cledere draghen;  
 Si prijsdent alle, diet saghen.
- 175 Messe, gordele *ende* almoniere  
 Cocti haer, goet *ende* diere,  
 Huven, vingherline van goude  
*Ende* chierheit menechfoude.  
 Om al die chierheit dede hi *proeven*,
- 180 Die *eneger* bruoet soude behoeven.  
 Met hem nam hi .v<sup>c</sup>. pont  
 Ende voer in ere avonstont

Zij geloofden elkaar,  
hij nam afscheid van haar,  
ging waar zijn ros gebonden stond.  
Hij sprong er op en reed terstond  
in draf en blij gesteld  
stedewaarts over het veld.  
Zijn liefste hij niet vergat.  
's Anderendaags in de stad  
kocht hij stof, blauw en scharlaken,  
waarmede hij liet maken  
een mantel, een rok, een grote kaproen,  
een opperkleed schoon om aan te doen,  
gevoerd bijzonder wel.  
Geen mens zag ooit een beter vel  
onder vrouwenkieren gedragen,  
geprezen door allen die 't zagen.  
Mes, gordelriem en vrouwentas  
kocht hij voor haar van eerste klas;  
haartooisels ook en ringen van goud  
alsmee juwelen menigvoud.  
Al de versiersels zocht hij uit  
die passen bij een jonge bruid.  
Hij stak op zich vijfhonderd pond  
en reed toen in de avondstond

Heymelike buten der stede.  
Al dat scoenheide voerdi mede  
185 Wel ghetorst op sijn paert,  
Ende voer alsoe ten cloestere waert.  
Daer si seide, inden vergier,  
Onder enen eglentier,  
Hi ghinc sitten neder int cruut,  
190 Tote sijn lief soude comen uut.

heimelijk buiten de stede.  
Al deze opsmuk nam hij mede,  
welgeladen op zijn paard,  
en reed aldus weer kloosterwaarts.  
In de boomgaard, zo ze zei,  
onder de egelantier ging hij  
nederzitten in het kruid  
tot zijn lief zou komen uit.

- Van hem latic nu die tale  
 Ende segghe u vander scoender smale.  
 Vore middernacht lude si mettine.  
 Die minne dede haer grote pine.  
 195 Als mettenen waren ghesongen  
 Beide van ouden ende van jongen,  
 Die daer waren int covent,  
 Ende si weder waren ghewent  
 Opten dormter al ghemene,  
 200 Bleef si inden coer allene  
 Ende si sprac haer ghebede,  
 Alsi te voren dicke dede.  
 Si knielde voerden outaer  
 Ende sprac met groten vaer:  
 205 ‘Maria, Moeder, soete Name,  
 Nu en mach minen lichame  
 Niet langher in dabijt gheduren.  
 Ghi kint wel in allen uren  
 Smenschen herte ende sijn wesen.  
 210 Ic hebbe ghevast ende ghelesen  
 Ende ghenomen discipline;  
 Hets al om niet dat ic pine.  
 Minne worpt mi onder voet,  
 Dat ic der werelt dienen moet.

Over hem geen verder taal,  
over de schone gaat nu mijn verhaal.  
Zij luidde de metten voor middernacht,  
met minnepijn zeer zwaar bevracht.  
Toen de metten waren gezongen,  
zowel door de ouden als de jongen,  
die verbleven in 't konvent  
en zich opnieuw hadden gewend  
naar de slaapzaal één na één,  
bleef zij in het koor alleen  
om haar gebeden te lezen,  
zoals ze dikwijls placht voordezen.  
Toen ze op haar knieën viel,  
sprak ze voor haar bange ziel:  
- 'Lieve Jezus, zoete naam,  
nu kan niet langer mijn lichaam  
dit habijt verduren.  
Gij kent toch in alle uren  
's mensen hart en ook zijn wezen.  
Ik heb gevast en veel gelezen  
en mij dikwijls gekastijd;  
maar 't is vergeefs dat ik zo lijd.  
De liefde houdt mij onder de voet,  
zodat ik de wereld dienen moet.



- 215 Alsoe waerlike als Ghi, Here lieve,  
Wort ghehanghen tusschen .ij. dieve,  
Ende aent cruce wort gherecket,  
Ende Ghi Lazaruse verwecket,  
Daer hi lach inden grave doet,  
220 Soe moetti kinnen minen noet  
Ende mine mesdaet mi vergheven;  
Ic moet in swaren sonden sneven.'

Zoals gij eens, Heer Jezus lief,  
hingt tussen links en rechts een dief  
en aan het kruishout werdt gerekt,  
en Lazarus hebt opgewekt,  
toen hij in zijn graf lag dood,  
zo moet gij kennen al mijn nood  
en mijn misdaad mij vergeven:  
ik moet in zware zonden sneven.'

- Na desen ghinc si uten core  
 Teenen beelde, daer si vore  
 225 Knielde, *ende* sprac hare ghebede,  
*Daer* Maria stont ter stede.  
 Si riep: 'Maria onversaghet,  
 Ic hebbe u nach *ende* dach geclaghet  
 Ontfermelike mijn *vernoy*,  
 230 *Ende* mi en es niet te bat een hoy.  
 Ic werde mijns sins te male quijt,  
 Blivic langher in dit abijt!'  
 Die covel toech si ute al daer  
*Ende* leidse op Onser *Vrouwen* outaer.  
 235 Doen dede si ute hare scoen.  
 Nu hoert, watsi sal doen!  
 Die slotele vander sacristien  
 Hinc si voer dat beelde Marien;  
*Ende* ict segt u over waer,  
 240 Waer *omme* dat sise hinc al daer:  
 Ofmense te priemtide sochte,  
 Datmense best *daervinden* mochte.  
 Hets wel recht in alder tijt,  
 Wie vore Marien beelde lijt,  
 245 Dat hi sijn oghen *derwaert* sla  
 Ende segge 'Ave' eer hi ga,  
 'Ave Maria'; *daer omme* si ghedinct,  
 Waer *omme* dat si die slotel *daer* hinc.

Na dit gebed verliet zij 't koor  
tot bij een beeld waar ze voor  
knielde en haar devotie las,  
een beeld dat van Maria was.  
Zij riep: 'Maria, reine maagd,  
ik heb u dag en nacht geklaagd  
met zoveel tranen mijn verdriet,  
en, kijk mij aan, het baatte niet.  
Ik raak nog al mijn zinnen kwijt,  
draag ik nog langer dit habijt!'  
Heur haarkap nam ze af aldaar  
en lei ze neer op het altaar.  
Dan trok ze uit haar schoên.  
Hooft toe wat zij zal doen!  
De sleutels voor 't gewijde goed  
hing ze naast Maria's voet;  
en ik zeg u heus en waar  
waarom zij ze hing aldaar:  
opdat wie ze te priemtijd zocht  
ze daar gemakkelijk vinden mocht.  
Het ligt nu eenmaal voor de hand  
dat wie voorbij komt langs die kant  
de ogen altijd opwaarts slaat  
en prevelt 'ave' eer hij gaat,  
'ave Maria'; daaraan heeft zij gedacht  
en dus de sleutels daar gebracht.

- Nu ghinc si danen dorden noet  
 250 Met enen pels al bloet,  
 Daer si een dore wiste,  
 Die si ontsloet met lis te,  
 Ende ghincker heymelijc uut,  
 Stillekinne sonder gheluut.
- 255 Inden vergier quam si met vare.  
 Die jongelinc wert haers gheware;  
 Hi seide: 'Lief, en verveert u niet,  
 Hets u vrient, dat ghi hier siet.'  
 Doen si beide te samen quamen,
- 260 Si begonste hare te scamen,  
 Om dat si in enen pels stoet,  
 Bloets hoeft ende barvoet.  
 Doen seidi: 'Wel scone lichame,  
 U soe waren bat bequame
- 265 Scone ghewaden ende goede cleder.  
 Hebter mi om niet te leder,  
 Ic salse u gheven sciere.'  
 Doen ghinghen si onder den eglentiere,  
 Ende alles dies si behoeft,
- 270 Des gaf hi hare ghenoech.  
 Hi gaf haer cleder twee paer:  
 Blau waest, dat si aen dede daer,

Ze kon niet anders meer dan gaan,  
met slechts heur haren lijfkleed aan,  
tot waar zij een deurtje wist,  
dat zij weldra ontsloot met list,  
sloop heimelijk het klooster uit,  
stilletjes zonder geluid.  
Schuw liep ze naar de boomgaard waar  
haar de jongeling werd gewaar.  
Hij zei haar: 'Lief, benauw u niet,  
het is uw vriend die gij hier ziet.'  
Toen ze beiden samen kwamen,  
begon zij zich te schamen,  
ze stond in haar kleed van boete,  
blootshoofds en op naakte voeten.  
Toen zei hij: 'Wel, schone persoon,  
uw lichaam past wel beter loon,  
goede kleren, schoon gewaad,  
wat u, vergeef me, beter staat,  
gij krijgt ze terstond, ik heb ze hier.'  
Toen gingen ze onder de egelantier,  
en alles wat ze dragen moet  
geeft hij haar in overvloed.  
Van kleden schonk hij haar een paar,  
blauw was het wat ze aantrok daar,

- Wel ghescepen int ghevoech.  
 Vriendelike hi op haer loech.  
 275 Hi seide: 'Lief, dit hemelblau  
 Staet u bat dan dede dat grau.'  
 Twee cousen toech si ane  
 Ende twee scoen Cordewane.  
 Die hare vele bat stonden  
 280 Dan scoen, die waren ghebonden.  
 Hoet cleder van witter ziden  
 Gaf hi hare te dien tiden,  
 Die si op haer hoeft hinc.  
 Doen cussese die jonghelinc  
 285 Vriendelike aen haren mont.  
*Hem* dochte, *daer* si voer *hem* stont,  
 Dat die dach verclaerde.  
 Haestelike ghinc hi tsinen paerde.  
 Hi settese voer *hem* int ghereide.  
 290 Dus voren si henen beide  
 Soe verre, dat began te daghen,  
 Dat si *hen* nyemen volghen en saghen.  
 Doen begant te lichtene int oest.  
 Si seide: 'God, alder werelt Troest,  
 295 Nu moeti ons bewaren!  
 Ic sie den dach verclaren;

wel gesneden, fijn gedaan.  
Vriendelijk lachte hij haar aan.  
Hij zei: 'Mijn lief, dit hemelsblauw  
staat u beter dan het grauw.'  
Twee kousen trok ze aan,  
twee schoenen van corduaan,  
die haar zoveel beter stonden  
want met linten dichtgebonden.  
Met sluiers van witte zijde  
maakte hij haar toen blijde,  
die zij om haar hoofd hing.  
Toen kuste haar de jongeling  
vriendelijk op de mond.  
Het docht hem, nu ze voor hem stond,  
dat de morgen was geklaard.  
Haastig liep hij om zijn paard.  
Hij zette haar voor zich in 't zadel vast.  
Zo reed hij met zijn zoete last  
zo ver tot het ging dagen  
en ze niemand volgen zagen.  
Toen het begon te lichten in 't oosten,  
zei ze: 'God, Gij die de wereld kunt troosten  
nu moet gij ons bewaren!  
Ik zie de dag verklaren;



- Waric met u niet comen uut,  
 Ic soude prime hebben gheloot,  
 Als ic wilen was ghewone  
 300 Inden cloester van religione.  
 Ic ducht, mi die vaert sal rouwen:  
 Die werelt hout soe cleine trouwe,  
 Al hebbic mi ghekeert *daer* an;  
 Si slacht den losen coman,  
 305 Die vingherline van formine  
 Vercoept voer guldine.  
 ‘Ay, wat segdi, suverlike!  
 Ocht ic u *emmermeer* beswike,  
 Soe moete mi God scinden!  
 310 Waer dat wi ons bewinden,  
 In scede van u te ghere noet,  
 Ons en scede die bitter doet!  
 Hoe mach u aen mi twien?  
 Ghi en hebt aen mi niet *versien*,  
 315 Dat ic u fel was ofte loes.  
 Sint dat ic u ierst vercoes,  
 En haddic niet in minen sinne  
 Ghedaen een keyserinne;  
 Op dat ic haers werdech ware,  
 320 Lief, en liete u niet om hare!

liep ik met u de poort niet uit,  
ik had nu de priemen geluid,  
zoals ik het was gewend  
ginds in mijn vroom konvent.  
Mij dunkt, ik zal 't berouwen:  
de wereld is niet te vertrouwen,  
al is zij 't lot dat ik mij koos;  
ze slacht de koopman leep en loos  
die een ring van klatergoud  
verkoopt voor een van zuiver goud.’  
- ‘Ay, Hef, ik blijf uw toeverlaat,  
als ik u, zoetste, ooit verlaat,  
zo moge God mijn trekken schenden!  
Waarheen wij ons ook wenden,  
ik scheid van u niet, heb geen nood,  
tenzij ons scheidt de bittere dood!  
Uw achterdocht ik niet verdien!  
Gij hebt nooit aan mij gezien  
dat ik bitsig ben en loos.  
Sinds ik u als mijn eerste koos,  
zou zelfs niet eens een keizerin  
verleiden mijn geliefde zin.  
Ook als wij pasten bij elkaar,  
lief, ik liet u niet om haar!

Des moghedi seker wesen!  
 Ic vore met ons ute ghelesen  
 .V<sup>c</sup>. pont wit selverijn;  
 Daer seldi, lief, vrouwe af sijn!  
 325 Al varen wi in vremde lande,  
 Wine derven *verteren* ghene pande  
 Binnen desen seven jaren.  
 Dus quamen si den telt ghevaren  
 Smorgens aen een foreest,  
 330 *Daer* die voghele hadden feest;  
 Si maecten soe groet ghescal,  
 Datment hoerde over al;  
 Elc sanc na der naturen sine.  
*Daer* stonden scone bloemkine  
 335 Op dat groene velt ontploken,  
 Die scone waren *ende* suete roken.  
 Die locht was claer *ende* scone.  
*Daer* stonden vele rechte bome,  
 Die ghelovert waren rike.  
 340 Die jonghelinc sach op die *suverlike*,  
*Daer* hi ghestade *minne* toe droech.  
 Hi seide: 'Lief, waert u ghevoech,  
 Wi souden beeten *ende* bloemen lesen,  
 Het dunct mi hier scone wesen.

Hiervan moogt ge zeker wezen.  
'k Voer met ons, echt en uitgelezen,  
vijfhonderd pond wit zilver fijn,  
waarvan gij meesteres zult zijn!  
Al trekken wij naar vreemde landen,  
wij zullen niets moeten verpanden  
in de eerste zeven jaar.'  
Rustig dravend bij elkaar  
kwamen ze 's morgens aan een forest.  
Daar hielden vele vogels feest,  
maakten zulk een groot geschal  
dat men 't hoorde overal;  
elk zong naar zijn natuur.  
Daar stonden schone bloempjes, puur  
uit 't groene veld ontloken,  
die lieflijk waren en geurig roken.  
De lucht was klaar en schoon.  
Daar stond menig hoge boom,  
geloverd rijk van blaân.  
De jongeling keek zijn liefste aan  
voor wie zijn hart steeds had gejaagd.  
Hij zei: 'Schoon lief, als 't u behaagt,  
stijgen we af om bloemen te lezen,  
het lijkt mij hier zeer fraai te wezen

- 345 Laet ons spelen *der minnen* spel.  
‘Wat segdi’, sprac si, ‘dorper fel!  
Soudic beeten op tfelt  
Ghelijc *enen* wive, die wint ghelt  
Dorperlijc met haren lichame?’
- 350 Seker soe haddic cleine scame!  
Dit en ware u niet ghesciet,  
Waerdi van *dorpers* aerde niet!  
Ic mach mi bedinken onsochte.  
Godsat hebdi, diet sochte!
- 355 Swighet meer deser talen  
*Ende* hoert die voghele inden dalen,  
Hoe si singhen *ende hen* vervroyen;  
Die tijt sal u te min *vernoyen*!  
Alsic bi u ben al naect
- 360 Op een bedde wel ghemaect,  
Soe doet al dat u ghenoecht  
*Ende* dat uwer herten voeght.  
Ic hebs in mijn herte toren,  
Dat ghijt mi heden leit te voren.’

laten we spelen 't minnespel.'  
- 'Wat zegt gij, sprak zij, dorper fel!  
Zou ik gaan liggen op het veld,  
gelijk een vrouwmens dat wint geld  
dorperlijk met haar lichaam?  
Wilt gij dat ik mij schaam?  
Die vraag hadt gij voor u bewaard,  
zo ge niet van dorpse afkomst waart!  
Groot is mijn spijt en mijn beklag,  
God straffe wie dit vragen mag!  
Zwijg voortaan in deze taal,  
hoor naar de vogels in het dal,  
hoe zij vrolijk zijn en kwelen!  
Gij zult u des te minder vervelen  
eens als ik naast u lig gans naakt,  
op een bedstee wel gemaakt,  
daar doet gij al wat gij begeert  
en wat uw hart met vreugd vermeert.  
Mijn hart is boos en gans ontsteld  
om wat gij mij hebt voorgesteld.

- 365 Hi seide: 'Lief, en belghet u niet.  
 Het dede Venus, diet mi riet.  
 God gheve mi scande ende plaghe,  
 Ochtic u *emmermeer* ghewaghe!'
   
Si seide: 'Ic *vergheeft* u dan.
- 370 Ghi sijt mijn troest voer alle man,  
 Die leven onder den trone!  
 Al levede Absolon, die scone,  
 Ende ic des wel seker ware  
 Met hem te levene .m. jare
- 375 In weelden ende in rusten,  
 In liets mi niet ghecusten.  
 Lief, ic hebbe u soe vercoren,  
 Men mocht mi dat *niet* legghen voren,  
 Dat ic uwes soude vergheten!
- 380 Waric in hemelrike gheseten  
 Ende ghi hier in ertrike,  
 Ic quame tot u sekerlike!  
 - Ay, God, latet onghewroken  
 Dat ic dullijc hebbe ghesproken!
- 385 Die minste bliscap in hemelrike  
 En es hier ghere vrouden ghelike;  
*Daer* es die minste soe volmaect,  
 Datter zielen niet en smaect

Hij zeide: 'Liefste, belg u niet,  
het was vrouw Venus die 't mij ried.  
God geve mij schande en plagen  
mocht ik er ooit nog van gewagen.'  
Zij zeide: 'Ik vergeef u dan,  
gij zijt mij meer dan ieder man  
die leeft onder de zon!  
Leefde nog schone Absolon,  
en hij mij zou kunnen geven  
duizend jaar met hem te leven,  
in weelde en zoete rust,  
hij kreeg me nog niet eens gekust.  
Lief, ik blijf u zo behoren  
dat geen mens mij kan bekoren  
ooit u te vergeten!  
Was ik in 't hemelrijk gezeten  
en gij op aarde hier beneên,  
ik daalde zekerlijk hierheen!'  
- 'Ay God, laat het ongewroken  
wat ik als dwaze heb gesproken!  
De minste vreugd in 't hemelrijk  
vindt geen blijdschap hier gelijk;  
ginds is de minste zo volmaakt  
dat er de ziel niets beter smaakt



Dan Gode te minnen sonder inde.  
390 Al erdsche dinc es ellinde;  
Si en doeghet niet een haer  
Jeghen die minste, die es daer.  
Diere om pinen, die sijn vroet,  
Al eest dat ic dolen moet  
395 Ende mi te groten sonden keren  
Dore u, lieve scone jonchere.?

dan God oneindig te beminnen.  
Ellende blijft elk aards beginnen,  
dat deugt niet eens een haar  
naast het allerminste daar.  
Wie er naar streven noem ik vroed,  
al is het dat ik dolen moet  
en mij tot grote zonden keer  
door u, lieve schone jonkheer.'

Dus hadden si tale *ende weder* tale.  
 Si reden berch *ende dale*.  
 In can u niet ghesegghen wel  
 400 Wat tusschen *hen* tveen ghevel.  
 Si voren alsoe voert,  
 Tes si quamen in een poert,  
 Die scone stont in enen dale.  
*Daer* soe bequaemt *hen* wale,  
 405 Dat siere bleven der jaren seven,  
*Ende* waren in *verweenden* leven  
 Met ghenuachten van lichamen,  
*Ende* wonnen .ij. kinder tsamen.  
*Daer*, na den seven jaren,  
 410 Alsoe die *peminghe* *verteert* waren,  
 Moesten si teren vanden pande,  
 Die si brachten uten lande.  
 Cleder, scoenheit *ende* paerde  
*Vercochten* si te halver warde  
 415 *Ende* brochtent al over saen.  
 Doen en wisten si wat bestaen:  
 Si en conste *ghenen* roc spinnen,  
*Daer* si met mochte winnen.  
 Die tijd *wert* inden lande diere  
 420 Van spisen, van wine *ende* van biere,

Zo spraken ze innig weg en weer,  
langs bergen, dalen, op en neer.  
Niet alles kan ik u vermelden  
wat zij onderweg vertelden.  
Intussen reden ze voort  
tot ze kwamen bij een poort  
van een stad in een schoon dal.  
Zo goed het hun bevallen zal  
dat ze zeven jaar daar bleven,  
er leidden het verwende leven  
met geneuchten van het lichaam en  
twee kinderen wonnen samen.  
Toen, na de zeven jaren,  
de penningen verteerd waren,  
moesten ze leven van de panden,  
't enige wat bleef voorhanden.  
Kleren, opsmuk en paarden  
verkochten ze voor halve waarde  
maar gauw was alles opgedaan.  
Ze wisten niet meer waarvan bestaan.  
Zij kon niet eens aan 't rokken spinnen,  
waarmee ze iets had kunnen winnen.  
Het werd een tijd van duur vertier  
voor spijs en wijn en zelfs voor bier,

Ende van al datmen eten mochte;  
Dies *hen wert* te moede onsochte.  
Si waren *hen* liever vele doet,  
Dan si hadden ghebeden broet.  
425 Die aermoede maecte een ghesceet  
Tusschen *hen beiden*, al waest *hen* leet.  
Aenden man ghebrac dierste trouwe:  
Hi lietse *daer* in groten rouwe  
Ende voer te sinen lande weder.  
430 Si en sachen *met* oghen nye zeder.  
*Daer* bleven met hare ghinder  
Twee uter maten scone kinder.

of wat er ook te eten viel.  
Ze werden zeer bedroefd van ziel.  
Veel liever gingen ze dood  
dan te bedelen om brood.  
Al smartte het hun beiden,  
de armoe zou ze scheiden.  
De man verzaakte zijn eerste trouw,  
liet de vrouw in grote rouw  
en reed dan naar zijn landstreek weer.  
Haar ogen zagen geen wederkeer.  
Met uitermate twee schone kinders  
bleef zij achter ginder.

- Si sprac: 'Hets mi comen soe,  
 Dat ic duchte spade ende vroe.
- 435 Ic ben in vele doghens bleven:  
 Die ghene heeft mi begheven,  
 Daer ic mi trouwen toe *verliet*.  
 Maria, Vrouwe, oft ghi ghebiet,  
 Bidt vore mi ende mine .ij. jonghere,
- 440 Dat wi *niet* en sterven van honghere.  
 Wat salic doen, elendech wijf!  
 Ic moet beide ziele ende lijf  
 Bevlecken met sondeghen daden.  
 Maria, Vrouwé, staet mi in staden!
- 445 Al constic enen roc spinnen,  
 In mochter niet met winnen  
 In twee weken een broet.  
 Ic moet gaen dorden noet  
 Buten der stat op tfelt
- 450 Ende *winnen* met *minen* lichame ghelt,  
 Daer ic met mach copen spise:  
 In mach in ghere wise  
 Mijn kinder niet begheven.<sup>?</sup>  
 Dus ghinc si in een sondech leven,
- 455 Want men seit ons overwaer,  
 Dat si langhe seve jaer

Zij sprak: 'Thans is volbracht  
wat ik altijd heb verwacht;  
ik ben met veel verdriet gebleven:  
diegene heeft mij begeven  
op wie ik in trouw mij verliet.  
Maria, vrouw, als 't u gelieft,  
bid voor mijn kinderen en mij,  
wij zijn de hongerdood nabij.  
Wat doe ik, ik ellendig wijf!  
Ik moet zowel mijn ziel als lijf  
bevleken met zondige daden.  
Vrouw, sta me bij met uw genade!  
Al kon ik nog een rokken spinnen,  
ik kon er niet eens mee winnen  
in twee weken een brood.  
Ik moet gaan, door de nood,  
buiten de stad op het veld  
en met mijn lijf winnen geld,  
waarmee ik kopen kan wat spijs.  
Ik mag in generlei wijs  
mijn kinderen begeven.'  
Aldus leed zij een zondig leven,  
want men zegt ons, meer dan waar,  
dat zij, durenend zeven jaar,



- Ghemene wijf ter werelt ghinc  
 Ende meneghe sonde ontfinc,  
 Dat haer was wel onbequame,  
 460 Die si dede metten lichame,  
*Daer* si cleine ghemiechte hadde in,  
 Al dede sijt om een cranc ghewin,  
*Daer* si haer kinder met onthelt.  
 Wat holpt al vertelt  
 465 Die scamelike sonden *ende* die zwaer,  
*Daer* si in was .xiiij. jaer!  
*Maer* emmer en lietsi achter niet,  
 Hadsi rouwe oft verdriet,  
 Sine las alle daghe met trouwen  
 470 Die seven ghetiden van *Onser Vrouwen*;  
 Die las si *haer* te loven *ende* teren,  
 Dat sise moeste bekeren  
 Uten sondeliken daden,  
*Daer* si was met beladen  
 475 Bi ghetale .xiiij. jaer.  
 Dat segghic u over waer:  
 Si was seven jaer metten man.  
 Die .ij. kindere an hare wan.  
 Diese liet in ellinde,  
 480 *Daer* si doghede groet meswinde.  
 Dierste .vij. jaer hebdi gehoert.  
 Verstaet hoe si levede voert.

Als die .xiiij. jaer waren ghedaen,  
 Sinde haer God int herte saen

als een hoer door 't leven ging,  
menig zondig man ontving,  
wat zij erg en jammer vond  
wat haar lichaam toen doorstond  
met zo'n klein genoeg in;  
ofschoon zij 't deed om 't krank gewin,  
waarmee haar kinderen 't moesten stellen.

Wat zou het baten te vertellen  
haar schandelijke zonden zwaar  
die zij bedreef die veertien jaar?  
Maar nimmer dat ze naliet,  
had ze kommer of verdriet,  
elke dag te bidden trouw  
de zeven getijden van Onze Vrouw.  
Ze las ze om haar te loven en te eren  
en opdat ze zich zou bekeren  
uit al de zondige daden,  
waarmee ze was beladen  
die getelde veertien jaar.

Dit zeg ik u nog eens als waar:  
zij was zeven jaar met de man,  
waar ze twee kinderen had van,  
en die haar in de vreemde liet,  
zodat ze leefde in groot verdriet.

Die zeven jaar hebt gij gehoord,  
luister nu hoe ze leefde voort.

- 485 Berouwennessen alsoe groet,  
Dat si met enen swerde al bloet  
Liever liete haer hoet af slaen.  
Dan si meer sonden hadde ghedaen  
Met haren lichame, alsich plach.
- 490 Si weende nacht ende dach,  
Dat haer oghen seldom drogheden.  
Si seide: 'Maria, die Gode soghede,  
Fonteyne boven alle wiven,  
Laet mi inder noet niet bliven!
- 495 Vrouwe, ic neme u torconden,  
Dat mi rouwen mine sonden  
Ende sijn mi herde leet.  
Der es soe vele, dat ic en weet  
Waer icse dede ocht met wien.
- 500 Ay lachen! Wat sal mijns ghescien!  
Ic mach wel jeghen dordeel sorgen  
- Doghen Gods sijn mi verborgen -  
Daer alle sonden selen bliken  
Beide van armen ende van riken,
- 505 Ende alle mesdaet sal sijn ghewroken,  
Daer en si vore biechte af ghesproken

Toen de veertien jaren waren volbracht,  
heeft God haar onverwachts  
het hart met diep berouw bezwaard,  
zodat ze liever door een zwaard  
zichzelf nog zag het hoofd afslaan  
dan in zonde verder te gaan  
met haar lichaam, zoals ze placht.  
Zij weende bitter dag en nacht,  
zodat haar ogen zelden droogden.  
Zij zei: 'Maria, die God zoogde,  
fontein gij boven alle vrouwen,  
laat mij niet in mijn benauwen.  
Moeder, bij uw Jezus' wonden,  
hoor hoe mij rouwen al mijn zonden  
en mij berokkenen hard leed.  
Ze zijn zo veel dat ik niet weet  
waar ik ze deed met wat voor liên.  
Ach lacy, wat zal mij geschiên!  
Ik mag wel 't Laatste Oordeel vrezen, -  
Gods blik zal mij verborgen wezen -,  
waar alle zonden zullen blijken,  
van armen als van rijken,  
en elke misdaad wordt gewroken,  
in de biecht niet uitgesproken,

- Ende penitencie ghedaen;  
 Dat wetic wel, sonder waen;  
 Des benic in groten vare,  
 510 Al droghic alle daghe een hare  
 Ende croeper met van lande te lande  
 Over voete ende over hande,  
 Wullen, barvoet, sonder scoen,  
 Nochtan en constic niet ghedoen,  
 515 Dat ic van sonden worde vri,  
 Maria, Vrouwe, ghi en troest mi.  
 Fonteyne boven alle doghet,  
 Ghi hebt den meneghen *verhoghet*,  
 Also wel Teophuluse seen;  
 520 Hi was *der quaetster* sonderen een  
 Ende haddem *den* duvel op ghegeven,  
 Beide ziele ende leven,  
 Ende was worden sijn man;  
 Vrouwe, ghi *verloesseten* nochtan.  
 525 Al benic een besondech wijf  
 Ende een onghestroest keytijf,  
 In wat leven ic noy was,  
 Vrouwe, ghedinct dat ic las  
 Tuwer eren een ghebede!  
 530 Toent aen mi u oetmoedechede!

door penitentie afgedaan;  
ik weet het wel en, zonder waan,  
mij staat een groot gevaar gereed.  
Al draag ik nog een boetekleed  
en kruip ermee door alle landen  
op mijn voeten en mijn handen,  
barrevoets in een pij gehuld,  
niet eens verminderde mijn schuld,  
ik word nooit van zonden vrij  
zonder Maria aan mijn zij.  
Opperste fontein van vreugd,  
gij hebt reeds menigeen verheugd;  
Theofilus was er zo een,  
als kwader zondaar was er geen,  
hij had zich aan de duivel gegeven  
met zijn ziel en met zijn leven,  
was hem helemaal toegewijd;  
gij hebt hem nochtans bevrijd.  
Al ben ik een bezoedeld wijf,  
een ontroostbare katijf,  
welk bestaan ook 't mijne was,  
gedenk, Maria, hoe ik las  
u ter ere mijn gebeden!  
Besteed aan mij uw goedheid heden!

Ic ben ene die es bedroevet  
 Ende uwer hulpen wel behoevet!  
 Dies maghic mi *verbouden*:  
 En bleef *hem* nye onvergouden,  
 535 Die u gruete, Maget vrie,  
 Alle daghe met ere Ave Marie.  
 Die u ghebet gherne lesen,  
 Si moeghen wel seker wesen,  
 Dat *hen daer* af sal comen vrame;  
 540 Vrouwe, hets u soe wel bequame,  
 Uut *vercorne* Gods bruut!  
 U Sone sinde u een saluut  
 Te Nazaret, *daer* hi u sochte,  
 Die u ene boetscap brochte,  
 545 Die nye van bode was ghehoert;  
*Daer omme* sijn u die selve woert  
 Soe bequame, sonder wanc,  
 Dat ghijs wet elken danc,  
 Die u gheerne *daer* mede quet;  
 550 Al *waer* hi in sonden belet,  
 Ghi souden te ghenaden bringhen  
 Ende voer uwen Sone *verdinghen*.<sup>?</sup>  
 Dese bedinghe *ende* dese claghe  
 Dreef die sondersse alle daghe.

Ik ben een mens die is bedroefd,  
uw bijstand toch zo zeer behoeft!  
Daarom mag ik mij verstouten:  
nooit verging wie in zijn fouten  
u, edele Maagd, zijn groetenis bracht  
en u toesprak dag en nacht.  
Wie uw ave's gaarne lezen  
mogen wel verzekerd wezen  
dat zulks voordeel brengen zal;  
vrouw, wees lief in mijn geval,  
uitverkorene, Gods bruid!  
Uw zoon zond eens een engel uit  
in Nazareth, waar hij u zocht,  
en waar hij u een boodschap bracht  
nooit door een bode gehoord;  
daarom is u ditzelfde woord  
zo welgevallig, ik vermoed,  
dat gij dank weten moet  
wie het u aanbiedt als gebed.  
Al was hij met zonden besmet,  
gij zoudt zijn ongenade breken  
en bij uw zoon ten beste spreken.<sup>7</sup>  
Dit smeken en dit klagen  
gebeurde de zondige alle dagen.



- 555 Si nam een kint in elke hant  
Ende ghincker met doer tlant,  
In armoede, van stede te steden,  
Ende levede bider beden.  
Soe langhe dolede si achter dlant,
- 560 Dat si den cloester weder vant,  
Daer si hadde gheweest nonne,  
Ende quam daer savons na der sonne  
In ere weduwen huus spade,  
Daer si bat herberghe doer ghenade,
- 565 Dat si daer snachts mochte bliven.  
'Ic mocht u qualijc verdriven,'  
Sprac die weduwe, 'met uwen kinderkinen;  
Mi dunct dat si moede scinen.  
Ruust u ende sit neder!
- 570 Ic sal u deilen weder  
Dat mi verleent Onse Here,  
Doer siere liever Moeder ere.'  
Dus bleef si met haren kinden,  
Ende soude gheerne ondervinden
- 575 Hoet inden cloester stoede.  
'Segt mi,' seitsi, 'vrouwe goede,  
Es dit covint van joffrouwen?'  
'Jaet,' seitsi, 'bi miere trouwen,

Ze nam een kind in elke hand,  
ging er mee zwerven door het land,  
in armoede, van stad tot stad,  
waar zij om een aalmoes bad.  
Zo lang doolde ze overal rond  
tot zij het klooster wedervond,  
waar zij eens diende als non.  
Ze kwam daar 's avonds, na de zon,  
in 't huis van een weduwe, laat,  
en wie ze vroeg ten einde raad  
er die nacht te mogen blijven.  
- 'Kwelijk kan ik u verdrijven,  
sprak de weduwe, met uw kleinen,  
het dunkt me dat ze moede schijnen.  
Kom binnen, rust en zit,  
ik zal delen wat ik bezit  
en wat mij schonk de Heer,  
zijn lieve Moeder ter eer.'  
Aldus vond zij een onderkomen.  
Meteen had ze gaarne vernomen  
hoe het in het klooster stond.  
- 'Mag ik vernemen uit uw mond,  
vroeg ze, is dit een vrouwenkonvent?'  
- 'Ja, zei de vrouw, terecht bekend,

Dat verweent es ende rike;  
580 Men weet niewer sijns ghelike.  
Die *nommen*, diere abijt in draghen,  
In hoerde nye ghewaghen  
Van hem gheen gherochten,  
Dies si blame hebben mochten.’

fraai van uitzicht en zeer rijk,  
nergens vindt men zijns gelijk.  
Van nonnen die 't habijt er dragen  
hoorde ik nog nooit gewagen  
dat er ene was bij naam  
die verdiende smet of blaam.'

- 585 Die *daer* bi haren kinderen sat,  
 Si seide: 'Waer bi segdi dat?  
 Ic hoerde binnen deser weken  
 Soe vele van ere nonnen spreken;  
 Alsic *verstoet* in minen sinne,  
 590 Soe was si hier *costerinne*.  
 Diet mi seide hine loech niet!  
 Hets binnen .xiiij. jaren ghesciet,  
 Dat si uten cloester streec;  
 Men wiste noyt waer si weec  
 595 Oft in wat lande si inde nam.'  
 Doen *wert* die weduwe gram  
 Ende seide: 'Ghi dunct mi reven!  
 Derre talen seldi begheven  
 Te segghene vander *costerinnen*,  
 600 Oft ghi en blijft hier *niet* binnen!  
 Si heeft hier *costersse* ghesijn  
 .xiiij. jaer den termijn,  
 Dat men haers noyt *ghemessen conde*  
 In alden tiden ene metten stonde,  
 605 Hen si dat si waer onghesont.  
 Hi ware erger dan een hont,  
 Diere af seide el dan goet.  
 Si draghet soe reynen moet,

Zij, die daar bij haar kinders zat,  
vroeg dan: 'Waarom zegt gij dat?  
Ik hoorde in de jongste weken  
zoveel over een zuster spreken;  
als ik mij niet te zeer vergis,  
was zij destijds hier kosteres.  
Wie mij dit zei, die lachte niet,  
't is veertien jaar geleên geschied,  
dat ze dit konvent verliet,  
waar zij naartoe trok wist men niet,  
of in wat landen zij ook kwam.'  
Toen werd de weduwe gram  
en zei: 'Wat zijn dat voor streken!  
Gij zult moeten anders spreken  
over die kosteres zo kuis,  
of ik jaag u uit mijn huis!  
Dienen bleef ze al de tijd,  
veertien jaar zonder respijt,  
nooit kon iemand haar beletten  
op tijd te luiden voor de metten,  
tenzij ze al eens niet was gezond.  
Hij ware erger dan een hond  
die van haar anders zegt dan goed.  
Zij is zo zuiver van gemoed

Die eneghe *nome* draghen mochte.  
610 Die alle die *cloesters* dore sochte,  
Die staen tusschen *Elve ende der* Geronde,  
Ic wane men niet vinden en conde  
Ne ghene die *gheesteliker* leeft!

als ooit een non mocht zijn.  
Zoek in alle kloosters groot en klein,  
tussen de Elbe en de Gironde,  
en nergens wordt er één gevonden  
die geestelijker leeft!



- Die alsoe langhe hadde ghesneeft,  
615 Dese tale dochte *haer* wesen wonder,  
Ende seide: 'Vrouwe, maect mi conder:  
Hoe hiet haer moeder ende vader?'  
Doe noemesise beide gader.  
Doen wiste si wel, dat si *haer* meende.
- 620 Ay, God! Hoe si snachs weende  
Heymelike voer haer bedde!  
Si seide: 'Ic en hebbe *ander* wedde  
Dan van herten *groet* berouwe.  
Sijt in mijn hulpe, Maria, *Vrouwe*!
- 625 Mijn sonden sijn mi soe leet.  
Saghic enen hoven heet,  
Die in groten gloyen stonde,  
Dat die *vlamme* ghinghe *uten* monde,  
Ic croper in met vlite,
- 630 Mocht ic mier sonden werden quite.  
Here, Ghi hebt wan hope *verwaten*,  
Daer op willic mi *verlaten*!  
Ic ben, die altoes ghenade hoept,  
Al eest dat mi anxt noept
- 635 Ende mi bringt in groten vare.  
En was nye soe *groten* sondare.  
Sint dat Ghi op ertrike quaemt

Haar, die zo dikwijls was gesneefd,  
verwonderde dit antwoord zeer.  
Ze zei: 'Vrouw, vertel nog meer,  
hoe is haar moeders en vaders naam?'  
Toen noemde de vrouw hen saam.  
Zo wist ze wel dat men haar meende.  
Ay, God! Wat zij die nacht al weende,  
heimelijk voor haar bed!  
Ze zei: 'Ik heb slechts mijn gebed  
en van mijn hart de grote rouw,  
wees gij mijn hulp, Maria, Vrouw!  
Mijn zonden, ze zijn mij zo leed.  
Zag ik nu een oven heet,  
die vol vuur te gloeien stond  
met vlammen schietend uit zijn mond,  
ik kroop erin met vlijt,  
geraakte ik mijn zonden kwijt.  
Heer, gij die wie wanhoopt zult verdoemen,  
hierop wil ik mij beroemen,  
ik heb steeds op gena gehoopt,  
al is 't dat veel tot angst mij noopt  
en mij brengt in groot gevaar.  
Nooit bestond er groter zondaar,  
sinds gij op aarde kwaamt

Ende menschelike vorme naemt  
 Ende Ghi aen den cruce wout sterven,  
 640 Sone lieti den sondare *niet* bederven,  
 Die met berouwenesse socht gnade;  
 Hi vantse, al quam hi spade,  
 Alst wel openbaer scheen  
 Den enen sondare vanden tween,  
 645 Die tuwer rechter siden hinc;  
 Dats ons een troestelijc dinc,  
 Dat Ghine ontfinc onbescouden.  
 Goet berou mach als ghewouden;  
 Dat maghic merken an desen:  
 650 Ghi seit: 'Vrient, du salt wesen  
 Met Mi heden in mijn rike,  
 Dat segghic u ghewaerlike.'  
 Noch, Here, waest openbare,  
 Dat Gisemast, die mordenare,  
 655 Ten lesten om ghenade bat.  
 Hine gaf U weder gout no scat,  
 Dan *hem* berouden sine sonden.  
 U ontfermecheit en es *niet* te gronden,  
 Niet meer dan men mach  
 660 Die zee uut sceppen op enen dach  
 Ende droghen al toten gronde.

en menselijke vorm aannaamt,  
en gij op het kruis woudt sterven,  
liet gij de zondaars niet bederven;  
wie met berouw zocht toeverlaat,  
hij vond er en kwam nooit te laat,  
zoals het zichtbaar werd bewezen  
voor de zondaar die verwezen  
aan uw rechterzijde hing;  
het blijft voor ons een troostvol ding,  
dat gij hem genadig hebt aanvaard.  
Goed berouw is alles waard;  
ik mag dit uit uw woorden lezen,  
gij zeide: 'Vriend, gij zult wezen  
met mij heden in mijn rijk,  
dit zeg ik u zeer duidelijk.'  
Bovendien is 't openbaar  
dat Gisemast de moordenaar  
tenslotte om genade bad.  
Hij gaf daarvoor noch goud noch schat,  
alleen het rouwen om zijn zonden.  
Uw goedheid is niet te doorgronden,  
zomin als men het wagen mag  
de zee te ledigen op één dag  
en droog te leggen ten gronde.

Dus was nye soe grote sonde,  
Vrouwe, u ghenaden en gaen boven.  
Hoe soudic dan sijn *verschoven*  
665 Van uwer *ontfermecheit*,  
Ocht mi mijn *sonden* sijn soe leit!’

Daar bestaat geen grote zonde  
die niet wijkt voor uw genade.  
Hoe zoudt gij dan mij versmaden  
in al uw barmhartigheid,  
als ik zo lijd om zondigheid!

- Daer si lach in dit ghebede,  
 Quam een vaec in al haer lede  
 Ende si wert in slape sochte.
- 670 In enen vysioen haer dochte,  
 Hoe een stemme aen haer riep,  
 Daer si lach ende sliep:  
 ‘Mensche, du heves soe langhe gecarmt,  
 Dat Maria dijns ontfarmt,
- 675 Want si heeft u verbeden.  
 Gaet inden cloester met haestecheden:  
 Ghi vint die doren open wide,  
 Daer ghi uut ginges, ten selven tide,  
 Met uwen lieve, den jonghelinc,
- 680 Die u inder noet af ghinc;  
 Al dijn abijt vinstu weder  
 Ligghen opten outaer neder;  
 Wile, covele ende scoen  
 Moeghedi coenlijc ane doen;
- 685 Des danct hoeghelike Marien.  
 Die slotele vander sacristien,  
 Die ghi voer tbeelde hinct  
 Snachs, doen ghi uut ghinct,  
 Die heeft si soe doen bewaren,
- 690 Datmen binnen .xiiij. jaren

Aldus verslonden in gebeden  
betrok een loomheid al haar leden  
en zij sluimerde zacht in.  
Een visioen schoof door haar zin,  
ze hoorde hoe een stem haar riep,  
waar ze lag terwijl ze sliep:  
- 'Mens, gij hebt zo lang gekermd  
dat Maria zich ontfermt,  
zij heeft uw bede aangehoord.  
Ga naar 't klooster en maak voort:  
daar vindt gij de deur wijdopen  
zoals in 't uur dat gij gingt lopen  
met uw lief, de jongeling,  
die in de nood van u wegging;  
gans uw habijt vindt gij daar weer,  
liggend op het altaar neer;  
sluier, kap en ook uw schoên  
moogt ge gerust weer om uw leden doen;  
dank diep Maria op uw knie.  
De sleutels van de sakristie,  
die gij voor het beeld eens hingt,  
de nacht dat gij de deur uitgingt,  
die wist ze te bewaren:  
in al die veertien jaren



Uwes nye en ghemiste,  
Soe dat yemen *daer* af wiste.  
Maria es soe wel u vrient:  
Si heeft altoes voer u ghedient  
695 Min no meer na dijn ghelike.  
Dat heeft de *Vrouwe* van hemelrike,  
Sonderse, doer u ghedaen!  
Si heet u inden cloester gaen.  
Ghi en vint nyeman op u bedde.  
700 Hets van Gode, dat ic u quedde.’

heeft men u nooit gemist,  
zonder dat iemand daarvan wist.  
Maria hield u zo te vriend,  
zij heeft altoos voor u gediend,  
min of meer naar uws gelijke.  
Dit heeft de Vrouw uit 's hemels rijk  
zondares, voor u gedaan!  
Zij heet u naar 't klooster te gaan.  
Daar vindt gij niemand op uw bed,  
ik zeg u dit namens Gods wet.'

Na desen en waest niet lanc,  
Dat si uut haren slape onspranc.  
Si seide: 'God, Gheweldechere,  
En ghehinct den duvel *nemmermere*,  
705 Dat hi mi bringhe in mere *verdriet*  
Dan mi nu es ghesbiet!  
Ochtic nu inden *cloester* ghinghe  
Ende *men* mi *over* dieveghe vinghe,  
Soe waric noch meer ghescent,  
710 Dan *doen* ic ierst rumde covent.  
Ic mane U, God die Goede,  
Dor uwen *pretiosén* bloede,  
Dat uut uwer ziden liep,  
Ocht die stemme, die aen mi riep,  
715 Hier es comen te minen baten,  
Dat sijs niet en moete laten,  
Si en come anderwerf tot hare  
Ende *derdewerven* openbare,  
Soe dat ic mach sonder waen  
720 Weder in *minen* cloester gaen.  
Ic wilre om benedien  
Ende loven altoes Marien.'

Het duurde maar een korte stond  
eer ze uit haar slaap opstond.  
Ze zei: 'God, geweldige Heer,  
laat de duivel nimmermeer  
mij storten in nog meer verdriet,  
dan mij heden is geschied!  
Indien ik nu naar 't klooster ging  
en mij me als dievegge ving,  
dan kende ik nog groter schand  
dan toen ik eens verliet dit pand.  
Ik smEEK u, God, gij die zijt goed,  
bij het zo precieuse bloed  
dat eens uit uw zijde liep,  
als de stem die op mij riep  
gesproken heeft te mijnen bate,  
zeg dat zij 't daarbij niet mag laten,  
maar spreken zou nog eenmaal meer,  
en duidelijk een derde keer,  
zodat ik waarlijk zonder waan  
opnieuw mag naar mijn klooster gaan.  
Ik wil er haar om benedijden,  
mij altoos aan Maria wijden.'

- Sanders snachs, moghedi horen,  
 Quam *haer* een stemme te voren,  
 725 Die op haer riep ende seide:  
 ‘Mensche, du maecs te langhe beide!  
 Ganc weder in dinen cloester,  
 God sal wesen dijn Troester.  
 Doet dat Maria u ontbiet!
- 730 Ic ben haer bode, en twivels niet.’  
 Nu heefsise anderwerf *vernomen*,  
 Die stemme, tote *haer* comen,  
 Ende hietse inden cloester gaen;  
 Nochtan en dorst sijs niet bestaen.
- 735 Der derder nacht *verbeyt* si noch  
 Ende seide: ‘Eest elfs ghedroch,  
 Dat mi comt te voren,  
 Soe maghic cortelike scoren  
 Des duvels ghewelt *ende* sine cracht;
- 740 Ende ocht hire comt te nacht,  
 Here, soe maecten soe confuus,  
 Dat hi vare uten huus,  
 Dat hi mi niet en moete scaden.  
 Maria, nu staet mi in staden,
- 745 Die ene *stemme* ane mi sint  
 Ende hiet mi gaen int covint.  
 Ic mane u, Vrouwe, bi uwen Kinde,  
 Dat ghise mi *derdewerven* wilt sinden.’

De nacht nadien, zo moogt gij horen,  
klonk een stem haar in de oren,  
die haar opriep en haar sprak:  
- 'Mens, wat is uw talmen zwak!  
Keer weder naar het klooster,  
God zal er zijn uw trooster.  
Doe wat Maria u gebiedt,  
ik ben haar bode, aarzel niet.'  
Nu heeft ze anderwerf vernomen  
de stem die tot haar wilde komen  
en haar heette naar 't klooster te gaan,  
wat ze nochtans niet durfde bestaan.  
De derde nacht verbeidde ze nog  
en zei: 'Is het een hels gedrocht  
dat mij voor de geest verschijnt,  
zo moge ik vlug, dat hij verdwijnt,  
breken 's duivels macht en kracht;  
indien hij nog eens komt vannacht,  
Heer, breng hem dan in zulke staat  
dat hij gauw dit huis verlaat  
en mij verder niet kan schaden.  
Maria, help met uw genade,  
gij die misschien een stem mij zendt  
om weer te keren naar 't konvent.  
Ik smeek u, moeder, bij uw kind,  
dat ze een derde maal mij vindt.'

- Doen waecte si den derden nacht.  
 750 Een *stemme quam* van Gods cracht  
 Met enen over groten lichte  
 Ende seide: 'Hets bi onrechte,  
 Dat ghi niet en doet dat ic u hiet,  
 Want u Maria bi mi ontbiet.  
 755 Ghi moecht beiden te lanc!  
 Gaet inden cloester, sonder wanc,  
 Ghi vint die doren op *ende wide ontdaen*:  
*Daer* ghi wilt, moghedi gaen.  
 U abijt vindi weder  
 760 Ligghende opten outaer neder.'  
 Als die *stemme* dit hadde gheseit,  
 En mochte die *zondersse*, die *daer* leit,  
 Die clærheit metten *oghen* wel sien;  
 Si seide: 'Nu en darf mi *niet* twien:  
 765 Dese *stemme* comt van Gode  
*Ende* es der *Maghet* Marien bode.  
 Dat wetic nu sonder hone:  
 Si comt met lichte soe scone.  
 Nu en willies niet laten,  
 770 Ic wille mi inden cloester maken.  
 Ic saelt oec doen in *goeder* trouwen,  
 Opten troest van Onser Vrouwen,

Toen waakte ze een derde nacht.  
Een stem klonk namens Godes kracht  
in een verblindend licht en zei:  
- ‘Ten onrechte, mens, aarzelt gij  
in te gaan op dit geval,  
dat u Maria door mij beval.  
Gij mocht soms beiden iets te lang!  
Ga naar 't klooster, wees niet bang,  
de deuren vindt ge wijdopen staan  
langswaar gij kunt vrij binnengaan.  
Uw habijt vindt ge daar weer,  
liggend op het altaar neer.’  
Toen de stem verklonken was,  
zag de geknielde zondares  
de klaarte met haar eigen ogen  
en zei: ‘Voorwaar, dit is geen logen,  
deze stem komt zo van God,  
sprekend op maagd Maria's gebod.  
Dit weet ik nu zonder bedrog:  
haar schone klaarte staat hier nog.  
Ik ben hier al te lang gebleven,  
wil me naar het klooster begeven.  
Ik zal dit doen te goeder trouw,  
vertrouwend op de Lieve Vrouw,



Ende wille mijn kinder beide gader  
Bevelen Gode Onsen Vader;  
775 Hi salse wel bewaren.’  
Doen toech si ute al sonder sparen  
Haer cleder, daer sise met decte  
Heymelike, dat sise niet en wecte.  
Si cussese beide aen haren mont.  
780 Sie seide: ‘Kinder, blijft ghesont.  
Op den troest van Onser Vrouwen  
Latic u hier in goeder trouwen;  
Ende hadde mi Maria *niet verbeden*,  
Ic en hadde u niet begheven  
785 Om al tgoet, dat Rome heeft binnen.’  
Hoert, wes si sal beghinnen!

en wil mijn kinderen tegader  
bevelen in God onze Vader;  
ik kan geen beter kiezen.  
Toen, zonder tijd te verliezen,  
deed ze haar kleren uit en dekte  
ze ermee zonder dat ze hen wekte.  
Ze kuste ze beiden op de mond  
en zei: 'Kinderen, blijft gezond.  
Met de bijstand van Onze Lieve Vrouw  
laat ik u hier in goede trouw;  
had Maria mij niet bijgestaan,  
ik had u nimmer afgestaan  
voor al 't goed binnen Rome.'  
Hooftoe, wat nu zal komen!

Nu gaet si met groten weene  
 Ten doester waert, moeder eene.  
 Doen si quam inden vergiere,  
 790 Vant si die dore ontsloten sciere.  
 Si ghincker in sonder wanc:  
 ‘Maria, hebbes danc,  
 Ic ben comen binnen mure!  
 God gheve mi goede aventure!’  
 795 Waer si quam, vant si die dore  
 Al wide open jeghen hore.  
 In die kerke si doe trac.  
 Heymelike si doe sprac:  
 ‘God Here, ic bidde U met vlite,  
 800 Hulpt mi weder in minen abite,  
 Dat ic over .xiiij. jaer  
 Liet ligghen op Onser Vrouwen outaer,  
 Snachs, doen ic danen sciet.’  
 Dit en es gheloghen niet,  
 805 Ic segt u sonder ghile:  
 Scone, covele ende wile  
 Vant si ter selver stede weder,  
 Daer sijt hadde gheleit neder.  
 Si traect an haestelike  
 810 Ende seide: ‘God van hemelrike

Nu gaat zij met groot geweën  
naar 't klooster, moederziel alleen.  
Toen ze de boomgaard had doorlopen,  
zag ze dadelijk dat de deur stond open.  
Ze liep binnen met vlugge gang:  
- 'Maria, Moeder, heb veel dank,  
ik ben weer binnen de muren thans!  
God geve mij een goede kans!'  
Waar ze ook wou binnenlopen,  
zij vond voor haar de deur steeds open.  
Tot zij weer de kerk betrad  
en met stille woorden bad:  
'God de Heer, die Vader zijt,  
help mij weer in mijn habijt,  
dat ik eens voor veertien jaar  
liet liggen op Onze Vrouws altaar,  
bij nachte, toen ik haar verliet.'  
Gelogen, mensen, is dit niet,  
ik zeg het u, het is geen grap:  
schoenen, sluier en haar kap  
vond ze op de trede weer,  
waar ze die gelegd had neer.  
Haastig trok ze alles aan  
en zei: 'Mijn God, ik roep u aan,

Ende Maria, Maghet fijn,  
 Ghebenedijt moetti sijn!  
 Ghi sijt alre doghet bloeme!  
 In uwen reine magedoeme  
 815 Droeghededi een Kint sonder wee,  
 Dat *Here* sal bliven *emmermee*.  
 Ghi sijt een uut *vercoren* werde  
 U Kint maecte hemel *ende* erde.  
 Dese ghewelt comt u van Gode  
 820 Ende staet altoes tuwen ghebode:  
 Den *Here*, die ons broeder,  
 Moghededi ghebieden als moeder,  
 Ende Hi u heten lieve dochter.  
 Hier *omme* levic vele te sochter:  
 825 Wie aen u soect ghenade,  
 Hi vintse, al comt hi spade.  
 U hulpe die es alte groet.  
 Al hebbic *vernoy* ende noet,  
 Hets bi u ghewandelt soe,  
 830 Dat ic nu mach wesen vroe.  
 Met rechte maghic u benedien!  
 Die slotele vander sacristien  
 Sach si hanghen, in ware dinc,  
 Vor Marien, *daer* sise hinc.

en u, Maria, maagd zo fijn,  
gebenedijd moogt gij wel zijn!  
Gij zijt de bloem van alle deugd!  
In uw reine maagdenvreugd  
droegt ge een kindje zonder zeer,  
dat eeuwig blijven zal de Heer.  
Gij zijt een uitverkoren waarde,  
uw kind maakte hemel en aarde.  
Deze macht komt u van God  
en werkt altijd op uw gebod:  
want Jezus onze broeder  
moogt gij gebieden als moeder,  
en gij moogt zijn lieve dochter zijn.  
Hierom doet leven minder pijn:  
wie u zoekt als toeverlaat,  
hij vindt u steeds al komt hij laat.  
Uw hulp is overdadig groot.  
Al onderga ik leed en nood,  
gij hebt mij zo genezen  
dat ik nu mag vrolijk wezen.  
Ik benedijd u op mijn knie!  
De sleutels van de sakristie  
zag ze hangen, wonder ding,  
bij Maria waar zij ze hing.

- 835 Die slotele hinc si aen hare  
Ende ghinc ten core, *daer* si clare  
Lamp~~ten~~ sach berren in allen hoeken.  
Daer na ghinc si ten boeken  
Ende leide elc op sine stede,
- 840 Alsi dicke te voren dede,  
Ende si bat der Maghet Marien,  
Dat sise van evele moeste vrien  
Ende haer kinder, die si liet  
Ter weduwen huus in *zwaer* verdriet.
- 845 Binnen dien was die nacht ghegaen,  
Dat dorloy begonste te slaen,  
*Daer* men midde~~n~~nacht bi kinde.  
Si nam cloc zeel biden inde  
Ende luude metten so wel te tiden,
- 850 Dat sijt hoerden in allen ziden.  
Die boven opten dormter laghen,  
Die quam alle sonder traghen  
Vanden dormter ghemene.  
Sine wisten hier af groet no clene.
- 855 Si bleef inden doester haren tijt,  
Sonder lachter ende verwijt:  
Maria hadde ghedient voer hare  
Ghelijc oft sijt selve ware.

De sleutels hing ze aan haar zij  
en ging toen naar het koor waar zij  
lampen branden zag in alle hoeken.  
Daarna ging ze naar de boeken  
en legde ze ordelijk neer,  
zoals ze deed weleer,  
ging zich dan aan Maria wijden,  
opdat die zou van 't kwaad bevrijden  
haar en haar kinders die ze liet  
in 't huis van de weeuw met veel verdriet.  
Intussen was de nacht vergaan  
en de klok begon te slaan,  
waaraan men middernacht herkende.  
Zij nam het klokzeel bij het einde  
en luidde de metten zo op tijd  
dat men het hoorde wijd en zijd.  
Die boven op de slaapzaal lagen  
kwamen onverwijld opdagen  
zoals ze plachten te doen  
zonder iets te bevroên.  
Ze bleef in 't klooster gans haar tijd,  
zonder laster of verwijt:  
Maria had haar werk verricht  
al deed zijzelf haar volle plicht.



Dus was die sonderse bekeert,  
860 Maria te love, die men eert,  
Der Maghet van hemelrike,  
Die altoes ghetrouwelike  
Haren vrient staet in staden,  
Alsi in node sijn verladen.

Zo is die zondares bekeerd,  
Maria lof, die men steeds eert,  
de maagd uit Gods hemelrijk,  
die altijd getrouwelijk  
haar vrienden zal ontzeren  
als zij in nood verkeren.

- 865 Dese joffrouwe, *daer* ic af las,  
 Es nonne, alsi te voren was.  
 Nu en willic *vergheten* niet  
 Haer twee kindere, die si liet  
 Ter weduwen huus in *groter* noet:
- 870 Si en hadden ghelt noch broet.  
 In can u niet vergronden,  
 Doen si *haer* moeder niet en vonden,  
 Wat groter rouwe datsi dreven.  
 Die weduwe ghincker sitten *neven*:
- 875 Si hadder op ontfermenisse.  
 Si seide: ‘Ic wille *tóter* abdisse  
 Gaen met desen .ij. kinden.  
 God sal hare int herte sinden,  
 Dat si hen goet sal doen.’
- 880 Si deden ane *cleder* ende scoen,  
 Si ghincker met in covent;  
 Si seide: ‘Vrouwe, nu bekent  
 Den noet van desen tveen wesen:  
 Die moeder heefse met vresen
- 885 Te nacht in mijn huus gelaten  
 Ende es ghegaen hare straten,  
 Ic en weet west noch oest.  
 Dus sijn die kinder onghetroest.

Deze juffrouw over wie ik las  
bleef non als zij tevoren was.  
Maar daarbij vergeet ik niet  
haar twee kinders die ze liet  
bij de weeuw in grote nood,  
want ze hadden geld noch brood.  
Ik moet u niet gaan konden,  
toen ze hun moeder niet meer vonden,  
wat ze maakten voor misbaar.  
Verlaten zaten ze nu daar.  
De vrouw had toch zo'n deernis.  
Ze zei: 'Ik wil naar de abdis  
met die twee kleinen gaan.  
God zal haar hart wel doen verstaan  
dat niets hun mag ontberen.'  
Ze stak ze in schoenen en kleren  
en ging ermee naar het konvent;  
ze zei: 'Vrouw, ik maak u hier bekend  
de nood van deze twee wezen:  
hun moeder heeft ze met vrees en  
zorg vannacht in mijn huis gelaten  
om te gaan dolen langs 's heren straten,  
ik weet niet west of oost.  
Deze kinders blijven ongetroost.

- Ic hulpe *hen* gheerne, wistic hoe.’  
 890 Die abdisse spracker toe:  
 ‘Houtse wel, ic saelt u lonen,  
 Dat ghijs u niet en selt becronen,  
 Na dat si u sijn ghelaten.  
 Men gheve *hen* der caritaten  
 895 Elcs daghes, om Gode.  
 Sint hier daghelijcs enen bode,  
 Die *hen* drincken hale *ende* eten.  
 Gheberst *hen* yet, laet mi weten.’  
 Die weduwe was vroe,  
 900 Dat haer comen was alsoe.  
 Si nam die kinder met hare  
*Ende* hadder toe goede ware.  
 Die moeder, diese hadde ghesoghet  
 Ende pine *daer* om ghedoeghet,  
 905 Haer was wel te moede,  
 Doen sise wiste in *goeder* hoede,  
 Haer kinder, die si begaf  
 In *groter* noet *ende* ghinc af.  
 Sine hadde vaer no hinder  
 910 Voert meer om hare kinder.  
 Si leide vort een heylech leven.  
 Menech suchten *ende* beven

Ik hielp ze gaarne, wist ik hoe.’  
Toen sprak de abdis haar toe:  
- ‘Houd ze bij u, 'k zal 't u lonen  
en gij zult geen spijt vertonen.  
Nu dat zij u zijn gelaten  
geve men hen karitaten  
elke dag dat het Gode  
behaagt; zend dagelijks een bode  
die hun drinken haalt en eten,  
ontbreekt hun iets, laat het mij weten.’  
De weduwe was voldaan  
dat alles zo wel was gegaan.  
De kinderen nam ze mee,  
bespaarde hun alle verder wee.  
De moeder die hen had gezoogd,  
om hen had pijn en smart gedoogd,  
ook zij was blij te moede,  
toen ze wist in goede hoede  
haar kinders, die ze verliet  
in grote nood en verdriet.  
Zo moest ze niet meer zijn begaan  
met haar kinderen voortaan.  
Ze leidde thans een heilig leven.  
Menige zuchten en veel beven

Hadsi nacht ende dach,  
Want *haer* die rouwe int *herte* lach  
915 Van haren quaden sonden,  
Die si niet en dorste *vermonden*  
Ghene*n* mensche, no ontdecken,  
Noe in dichten oec *vertrecken*.

kende ze bij nacht en dag,  
berouw nog in haar binnenst lag  
over haar kwade zonden,  
die ze niet durfde vermoeden  
noch iemand maken bekend  
met pen en perkament.



- Hier na quam op enen dach  
 920 Een abt, diese te visenteerne plach  
 Eenwerven binnen den jare,  
 Om te vernemen oft daer ware  
 Enech lachterlike gheruchte,  
 Daer si blame af hebben mochte.
- 925 Sdaghes als hire comen was,  
 Lach die sonderse ende las  
 Inden coer haer ghebet,  
 In groter twivelingen met.  
 Die duvel becorese metter scame,
- 930 Dat si haer sondelike blame  
 Vore den abt niet en soude bringhen  
 Alsi lach inder bedinghen,  
 Sach si, hoe dat neven haer leet  
 Een jonghelinc met witten ghecleet;
- 935 Hi droech in sinen arm al bloet  
 Een kint, dat doch te haer doet.  
 Die jonghelinc warp op ende neder  
 Enen appel ende vinken weder  
 Vor tkint, ende maecte spel.
- 940 Dit versach die nonne wel,  
 Daer si in haer ghebede lach.  
 Si seide: 'Vrient, oft wesen mach,

Tot kwam op zekere dag  
een abt die men geregeld zag  
één keer binnen het jaar  
om te vernemen of aldaar  
misschien een lasterlijke klacht  
over die of die was aangebracht.  
De dag toen hij gekomen was  
lag de zondares en las  
in het koor haar gebeden  
die haar grondig twijfelen deden.  
Haar bekorend wou de duivel haar raden  
dat ze haar zondige daden  
uit schaamte niet zou belijden.  
Terwijl ze biddend lag te strijden  
zag ze hoe daar naast haar schreed  
een jongeling in 't wit gekleed;  
in zijn armen droeg hij helemaal bloot  
een kind dat volgens haar was dood.  
De jongeling wierp op en neer  
een appel, die hij opving weer  
voor 't kind, als was 't een spel.  
De non zag alles wonderwel,  
terwijl ze in meditatie lag.  
Ze zei: 'Mijn vriend, als 't wezen mag,

- Ende of ghi comen sijt van Gode,  
 Soe manic u bi sine ghebode,  
 945 Dat ghi mi segt *ende niet* en heelt,  
 Waer om ghi voer dat kint speelt  
 Metten sconen appel roet,  
 Ende het leet in uwen arm doet?  
 U spel en helpt *hem* niet een haer.'
- 950 'Seker, nonne, ghi segt waer:  
 En weet niet van *minen* spele  
 Weder luttel no vele;  
 Hets doet, en hoert no en siet.  
 Al des ghelike en weet God niet:
- 955 Dat ghi leest ende vast,  
 Dat en helpt u niet een bast;  
 Hets al verloren pine,  
 Dat ghi neemt discipline;  
 Ghi sijt in sonden soe *versmoert*,
- 960 Dat God u beden niet en hoert  
 Boven in sijn rike.  
 Ic rade u: haestelike  
 Gaet ten abt, uwen vader,  
 Ende *verteelt* hem al gader
- 965 U sonden al, sonder lieghen.  
 Laet u den duvel *niet* bedrieghen.

mocht gij gezonden zijn van God,  
zo maan ik u bij zijn gebod,  
dat gij mij zegt en niets verheelt  
waarom gij voor dit kindje speelt  
met een schone appel rood,  
terwijl het in uw arm ligt dood?  
Uw spelen helpt hem niet een haar.’  
- ‘Zeker, zuster, gij zegt waar;  
het weet niet eens dat ik hier speel,  
niet eens weinig, niet eens veel;  
het is dood en hoort noch ziet.  
Op gelijk wijze weet God niet  
dat gij bidt en dat gij vast;  
ook dit baat u niet een bast;  
het is al verloren pijn,  
gij kastijdt u maar in schijn;  
in zonden ligt gij zo vermoord  
dat God niet uw gebeden hoort  
boven in zijn rijk.  
Sta vlug op uit uw ongelijk,  
ga naar uw vaderlijke abt  
en vertel hem onverkapt  
al uw zonden zonder liegen.  
Laat u de duivel niet bedriegen.

- Die abt sal u absolveren  
 Vanden sonden, die u deren.  
 Eest dat ghise niet en wilt spreken,  
 970 God salse *zwaerlike* an u wreken!’  
 Die jonghelinc ghinc ute *haer* oghen,  
 Hine wilde haer *nemmeer vertoghen*.  
 Dat hi seide, heeft si *verstaen*.  
 Smorghens ghinc si alsoe saen  
 975 Ten abt, *ende* bat dat hi hoerde  
 Haer biechte van worde te worde.  
 Die abt was vroet van sinne.  
 Hi seide: ‘Dochter, lieve minne,  
 Des en willic laten niet.  
 980 Bepeinst u wel ende besiet  
 Volcomelijc van uwen sonden.’  
 Ende si ghinc ten selven stonden  
 Den heyleghen abt sitten neven,  
*Ende* ondeckten *hem* al haer leven  
 985 *Ende* haer vite van beghinne:  
 Hoe si met ere dulre minne  
 Becort was soe uter maten,  
 Dat si moeste ligghen laten  
*Haer* abijt met groten vare  
 990 Eens snachts op *Onser Vrouwen* outare,

De abt zal u vergeven  
al wat gij hebt bedreven.  
Is 't dat gij ze niet wilt spreken,  
zwaar zal uw schuld zich aan u wreken!’  
De jongeling verliet haar ogen,  
niet langer wilde hij betogen.  
Wat hij zei heeft zij verstaan.  
's Morgens bood ze zich dadelijk aan  
en vroeg de abt te worden gehoord  
om te biechten woord voor woord.  
De abt was wijs gezind.  
Hij zei: ‘Dochter, dierbaar kind,  
dit wordt u gaarne toegestaan.  
Bepeins u wel, niets overslaan  
van al uw vele zonden.’  
En zij ging terzelve stonde  
zitten naast de heilige abt,  
heeft hem gans haar leven verklapt,  
haar bestaan van in 't begin:  
hoe zij door uitzinnige min  
bekoord werd zo uitermate,  
dat ze moest achterlaten  
met grote vrees haar habijt,  
's nachts op het altaar geleid,

- Ende* rumedede den cloester met enen man,  
 Die twee kindere aen hare wan.  
 Al dat *haer* ye was ghesciet,  
 Dies ne liet si achter niet;  
 995 Wat si wiste in *haer* herte gront,  
 Maecte si den abt al cont.  
 Doen si ghebiecht hadde algader,  
 Sprac dabt, die heyleghe vader:  
 ‘Dochter, ic sal u absolveren  
 1000 Vanden sonden, die u deren,  
 Die ghi mi nu hebt ghelijt.  
 Gheloeft ende ghebenedijt  
 Moet die Moeder Gods wesen!’  
 Hi leide *haer* op thoeft met desen  
 1005 Die hant *ende* gaf *haer* *perdoen*.  
 Hi seide: ‘Ic sal in een sermoen  
 U biechte openbare seggen,  
*Ende* die soe wiselike beleggen,  
 Dat ghi *ende* u kinder mede  
 1010 *Nemmermeer*, te ghere stede,  
 Ghenen *lachter* en selt ghecrigen.  
 Het ware onrecht, soudement *swigen*,  
 Die scone miracle, die Ons *Here*  
 Dede doer siere Moeder ere.

het klooster ontvlood met een man  
en er kreeg twee kinderen van.  
Van alles wat haar was geschied  
verzweeg ze zelfs het minste niet;  
al wat ze wist in 's harten grond  
maakte ze de priester kond.  
Toen aan 't biechten was voldaan,  
sprak de heilige abt haar aldus aan:  
- 'Dochter, ik zal u vergeven  
al wat gij hebt misdreven  
en mij zo rouwvol belijdt.  
Gods moeder mag gebenedijd  
en ook wezen geloofd!'  
Hij legde haar de hand op 't hoofd  
en schonk haar zijn pardoën.  
Hij zei: 'Ik zal in een sermoen  
uw biecht ter sprake brengen  
en ze zo met wijsheid mengen  
dat uw kinderen noch gij  
nooit en waar het dan ook zij  
enige smaad zult krijgen.  
Het ware verkeerd te verzwijgen  
het schoon mirakel dat Onze Heer  
deed zijn moeder ter eer.'



1015 Ic saelt orconden over al.  
Ic hope, datter noch bi sal  
Menech sondare bekeren  
Ende Onser Liever Vrouwen eren.ʹ

Ik zal 't verkonden overal.  
Ik hoop dat hierdoor nog zal  
menige zondaar zich bekeren  
en Onze Lieve Vrouw vereren.'

- Hi deet verstaen den covende,  
1020 Eer hi thuis weder wende,  
Hoe ere nonnen was ghesciet;  
Maer sine wisten niet  
Wie si was; het bleef *verholen*.  
Die abt voer Gode volen.
- 1025 Der *nonnen kinder* nam hi beide  
*Ende* vorese in sijn gheleide.  
Grau abijt dedi hen an,  
*Ende* si worden twee goede man.  
*Haer* moeder hiet Beatrijs.
- 1030 Loef Gode ende prijs,  
*Ende* Maria, die Gode soghede  
*Ende* dese scone miracle toghede.  
Si help *haer* uut alre noet.  
Nu bidden wi alle, *cleine ende groet*,
- 1035 Die dese miracle horen lesen,  
Dat Maria moet wesen  
Ons vorsprake int soete dal,
- 1038 Daer God die werelt doemen sal.  
Amen.

In het klooster liet hij verstaan,  
eer hij weer naar huis zou gaan,  
wat met een non was geschied;  
maar ze wisten echter niet  
wie ze was, 't bleef verholen.  
De abt ging weg, in God bevolen.  
De kinderen nam hij beiden  
mee onder zijn geleide.  
Een grauw habijt deed hij hun aan  
en beiden leiden een fraai bestaan.  
Hun moeder heette Beatrijs.  
Loof Gods wonderen en prijs  
Maria, die God bewoonde,  
en dit schoon mirakel vertoonde.  
Zij hielp haar uit al haar nood.  
Nu bidden wij allen, klein en groot  
die dit mirakel horen lezen,  
dat Maria steeds moet wezen  
onze voospraak in 't zoete dal,  
waar God de wereld oordelen zal.  
Amen.